

Dr. Marija Kalan
Centralni otroški dispanzer
Ljubljana

Materinska šola z vidika tečajnice

POVZETEK. *Avtorica se kot pediater pri svojem delu posveča tudi zdravstveni prosveti in vzgoji bodočih staršev. Želela se je seznaniti z vsebino, obsegom in kakovostjo zdravstvenovzgojne dejavnosti, namenjene nosečnicam in bodočim očetom. V ta namen se je vključila v skupino tečajnikov in prisostvovala celotnemu programu materinske šole pri porodniško — ginekološki kliniki v Ljubljani. Z izredno občutljivostjo in natančnostjo nam predstavlja delo te šole, odlično organizacijo in kakovost te vrste zdravstvene vzgoje in poudarja pomemben delež med. sester, ki »vse stvari« pripravljajo z veliko iznajdljivostjo in ljubeznijo. Brez zavzetosti in požrtvovalnosti organizatorji ne bi mogli sprejeti vseh, ki se želijo učiti. V šolo namreč sprejmejo vsakogar, kdor se prijavi.*

UDK 362.172

MATERNITY SCHOOL AS VIEWED BY A COURSE ATTENDANT. *Activities of the author, who is a pediatrician, cover also the health education of the future parents. To get acquainted with the contents, extent and quality level of the health education programme organized for expectant mothers and to-be fathers, she completed the maternity school programme located at the Department of Obstetrics and Gynecology, the University Medical Centre of Ljubljana. She gives a detailed presentation of this programme, its excellent organization and high quality level. She stresses the relevant part assumed by the nurses whose ingenuity and devotion make it possible for anyone willing to attend to join the above course.*

Sestavek bi moral biti napisan v času, ko sem obiskovala materinsko šolo v Ljubljani zaradi zdravstvenovzgojne stroke. Ko sem pa v 6. št. Zdravstvenega obzornika leta 1978 prebrala sestavek o materinski šoli, je čas, da ga še dopolnim.

Sodobno dejavni pediater usmerja skrb za zdravega in bolnega otroka ne le od dobe novorojenčka do kasnejših razvojnih obdobj, temveč se vrača k bodočim staršem vsaj do spočetja novega življenja v obdobje nosečnosti in poroda. Kot zdravnica sem se opredelila tudi na področje zdravstvenega prosvetljevanja in vzgoje bodočih staršev. Želela sem se seznaniti z vsebino, obsegom, metodiko, skratka s kakovostjo zdravstvenovzgojne dejavnosti, namenjene nosečnicam in bodočim očetom. Vključena v skupino tečajnic zgodnje in kasne nosečnosti ter v skupino tečajnikov sem prisostvovala celotnemu programu materinske šole pri porodniško-ginekološki kliniki v Ljubljani. Pri praktičnih vajah sem aktivno so-

delovala in tako opravila 40-urni tečaj. Zaradi tega si dovoljujem z vidika tečajnice in zdravnice dodati, kar je v svoji skromnosti opustila ali manj poudarila med. sestra babica Julka Kuzma.

Organizacija in kakovost te vrste zdravstvene vzgoje v materinski šoli je v danih možnostih izredna. V prednjem prostoru je na steni mesečni urnik tečajev, napisan »na roko« s pisavo, na katero smo že pozabili. V tesni, z ljubeznijo olepšani garderobi se preobujejo tečajnice v copate. V materinski šoli so podane vse potrebne informacije za pripravo na porod in materinstvo ne le z živo besedo, ampak tudi z dodatnimi zdravstvenovzgojnimi sredstvi, kot so diapozitivi, slike, tabele, risbe na tabli, magnetofonom in lutke z vso opremo za dojenčke. Med. sestri Bernarda Oberstar in Julka Kuzma, ki ta čas vodita materinsko šolo, sta vse te stvari pripravili z veliko iznajdljivostjo in ljubeznijo.

Pristostvovala sem uvodnemu predavanju prim. dr. Lee Trampuževe, ki je med drugim govorila tudi o vlogi moža ali bodočega očeta. Med. sestra v tečaju za zgodnjo nosečnost obrazloži vse, kar je pomembno za bodočo mater: obleka, prehrana, nosečnica za volanom, na smučanju in pri drugih športih, kako je s cigaretami, kavo, alkoholom. Vprašanj je med tečajnicami veliko in na vsa dobijo ustrezen odgovor.

Kot pediatra me je posebno zanimala nega dojenčka. Vse, prav vse je bilo povedano: o plenicah (izbira, kakovost, velikost, potrebno število, morebitna občutljivost na material), o pleničnih predlogah, o povijalnih hlačkah (5 različnih vrst izbire, velikost, število potrebnih kosov), o nepremočljivih hlačkah, o srajčkah in majicah (izbira materiala, krojev — oblačenje čez glavo, na zavezovanje, na zapenjanje, opozorilo na trde robove, potrebno število kosov).

Med. sestra svetuje: »Ne kupujte najmanjših števil, ker bodo te majice dojenčku premajhne ali pa jih bo uporabljal le en mesec!« Tečajnice so obveščene o žabicah (5 vrst), kapicah, garniturah in kaj naj vsebuje zavoj za v porodnišnico. Vsa pozornost je namenjena otroškemu ležišču: košara, posteljica, zibelka, sestra ve povedati tudi ceno, kakšen naj bo ležiščni vložek in s čim naj bo napolnjen, nadalje rjuhe, odeja, pregrinjalo. Veliko je dobrih nasvetov o pranju in likanju. Najprej opisno, nato še praktično se izobražujejo žene o različnih načinih povijanja (toplo, zračno povijanje). Za kopanje in nego med kopanjem in po njem pokaže sestra 30 pripomočkov, razloži varen prijem dojenčka med kopanjem, ga pokaže, poudari čas in trajanje kopanja, pokaže sušenje mokrega otroka, striženje nohtov in tehniko oblačenja po kopanju.

Zaradi aktualnosti dojenja je obseg zdravstvene vzgoje v sedanjem času razširjen na 1 uro predavanja zdravnice, ki govori ne le o neprecenljivem pomenu naravne prehrane, temveč tudi o tehniki dojenja, o težavah pri tem in o nujnosti vztrajanja pri dojenju.

Med. sestra pove nadalje vse o čajih, o nadomestkih za materino mleko, o sadnih sokovih in kašah. V svoje predavanje vključuje posebno važno poglavje, ki je v sedanjem času bolj zanemarjeno: higiensko vzdrževanje stekleničk in dudk. Vse vrste stekleničk so na vpogled, prav tako tudi dudke različnih oblik. Pokaže, kako se naredi pravilna luknjica na dudi, za pomivanje ima pri roki ščetko za detergente. Po čiščenju z njimi je treba stekleničko 8-krat splakniti. Tečajnice zvedo, koliko stekleničk potrebujejo, katere so primerne, katere ne, kako in kolikokrat jih je treba prekuhati, posušiti in shraniti. Sestra razloži vsak mlečni preparat

posebej, opozori na namembnost in pokaže njegovo pripravo. Še veliko vsega, kar bo prišlo prav v danem trenutku, zvedo tečajnice, npr. število obrokov hrane, količino polnega obroka, tehniko hranjenja po steklenički, težave ob hranjenju in po njem in še prav obsežno, kako hranimo nedonošenčka. Vprašanja tečajnic glede prehrane dojenčka so res tako postavljena, da ni moč odgovoriti na kratko.

Materinska šola v Ljubljani ima tudi magnetofonske posnetke predavanj:

1. *Uvod v psihoprofilakso poroda* (prim. dr. Lea Trampuž).

2. *Porod v hipnozi* (med. sestra Julka Kuzma).

3. *Opis novorojenčka, običjna in posebna nega pri deloma normalnih, deloma bolezenskih znakih novorojenčka, posebno na koži*. Tudi dojenje je vključeno sem (as. dr. Boža Sernek).

4. *Prehrana otroka v prvem letu starosti* (dr. Silva Kotnik).

5. *Pomen poporodnih pregledov pri ginekologu* (prof. dr. Draško Vilfan).

6. *Pomembnost poporodne telovadbe* (fizioterapevtka Jelka Maher).

V letu 1977 so nosečnice in njihovi možje obiskali materinsko šolo v Ljubljani 14-tisočkrat. Veliko in naporno delo je bilo opravljeno, in to v kletnih in pretesnih prostorih. Brez zavzetosti in požrtvovalnosti ne bi mogli organizatorji sprejeti vseh, ki se želijo učiti. V šolo sprejmejo vsakogar, ki se prijavi. Glede na število porodov istega leta v Ljubljani je obiskovalo tečaj 19 % nosečnic. Nujno bi bilo, da dobi ta prepotrebna dejavnost primernejše prostore in za to bi se morali zavzeti vsi, tako zdravstvena kakor družbena skupnost. Svetovna zdravstvena organizacija je leta 1978 zapisala: »V Zdravstvu je za ohranitev zdravja neločljivo povezano: pomoč posamezniku, družinam in skupinam, pri čemer sodelujejo zdravstveni in politični delavci ter družba kot celota. Zdravje in skrb za ohranitev zdravja sta tudi izhodiščni točki za socialni in ekonomski razvoj neke družbe.« Predavatelji, zdravniki in med. sestre opravljajo v materinski šoli to zdravstveno dejavnost uspešno, z velikim entuziazmom in požrtvovalnostjo.

MEDNARODNI SVET INDUSTRIJE OTROŠKE PREHRANE (ICIFI)

Je bil ustanovljen z namenom, da zaščiti dojenje pred pretirano reklamo za umetno prehrano.

Svet sestavljajo zastopniki nekaterih renomiranih tovarn otroške prehrane (Nestle — Švica, USA, Anglija, Japonska) in strokovnjaki — zdravniki za otroško prehrano pri SZO.

Leta 1977 je ICIFI izdal etični kodeks. Tretji člen obvezuje industrijo, da na svojih prehrabnenih produktih vidno označi, da je dojenje najboljša prehrana za otroka.

Dr. Marija Erjavec

»Zdrav. vestnik« št. 4/79